

Crna Gora

SKUPŠTINA CRNE GORE

-Odbor za turizam, poljoprivredu, ekologiju i prostorno planiranje -

Broj 00-63-10/24-3/2 : EPA: 157 XXVIII

Podgorica, 16. februar 2024. godine

Na osnovu člana 73 stav 5 Poslovnika Skupštine Crne Gore, Odbor za turizam, poljoprivredu, ekologiju i prostorno planiranje Skupštine Crne Gore, sa Četvrte sjednice održane 22. decembra 2023. godine i Osme sjednice održane 16. februara 2024. godine, podnosi

Izveštaj

sa Konsultativnog saslušanja na temu:

„Sprovođenje IPARD programa u Crnoj Gori, sa posebnim osvrtom na LIDER pristup“

I Na osnovu člana 73 stav 2 Poslovnika Skupštine Crne Gore, Odbor za turizam, poljoprivredu, ekologiju i prostorno planiranje na Prvoj sjednici, održanoj 07. decembra 2023. godine, jednoglasno je odlučio da održi konsultativno saslušanje Vladimira Jokovića, ministra poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede na temu: „Sprovođenje IPARD programa u Crnoj Gori, sa posebnim osvrtom na LIDER pristup“.

Odbor je odlučio da pored ministra Jokovića pozove Vladimira Martinovića, ministra turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera i Mišelu Manojlović, generalnu sekretarku Zajednice opština Crne Gore.

Pored Vladimira Jokovića, ministra poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, saslušanju su, u skladu sa članom 73 Poslovnika Skupštine, prisustvovali i: Andrijana Rakočević, generalna direktorica Direktorata za ruralni razvoj u Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Marko Radonjić, generalni direktor Direktorata za plaćanja u Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Nikola Tomašević, sekretar Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera, Anka Kujović, samostalna savjetnica u Ministarstvu turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera, Mišela Manojlović, generalna sekretarka Zajednice opština Crne Gore, Vanja Starovlah, pomoćnica generalne sekretarke Zajednice opština Crne Gore, Darko Mrvaljević, sekretar Odbora za evropske integracije i međunarodnu saradnju Zajednice opština Crne Gore.

Shodno članu 67 stav 4, po zahtjevu i uz saglasnost predsjednika Odbora, sjednici je prisustvovala Svetlana Jovanović, rukovoditeljka tima za izradu Prostornog plana Crne Gore.

II **Vladimir Joković**, ministar poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, u svom uvodnom izlaganju, ukazao je da Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede kroz IPARD program sprovodi mjere koje su trenutno od strateškog značaja za razvoj sektora poljoprivrede u Crnoj Gori, a koje se prvenstveno odnose na investicije u primarnu proizvodnju, preradu i ruralni turizam. Podsjetio je da IPARD program obezbjeđuje investicije kroz podršku za povećanje sposobnosti poljoprivredno - prehrambenog sektora da izdrži tržišni pritisak, kao i da se postepeno usklađuje sa pravilima i standardima Evropske unije, kroz ostvarenje ekonomskih, socijalnih i ciljeva zaštite životne sredine u ravnomjernom teritorijalnom razvoju ruralnih područja. Saopštio je da IPARD program

predstavlja program razvoja poljoprivrede i ruralnih područja u Crnoj Gori, koji se implementira kroz IPARD II za programsko razdoblje 2014 - 2020 i IPARD III za programsko razdoblje 2021 - 2027. Informisao je da su do sada, kroz IPARD II program, akreditovane tri mjere, i to: M1 - Investicije u fizički kapital poljoprivrednih gazdinstava, M3 - Investicije u fizički kapital za preradu i marketing poljoprivrednih i proizvoda ribarstva i M7 - Diverzifikacija gazdinstva i razvoj poslovanja, dok je za Mjeru 9 - Tehnička pomoć podnijet akreditacioni paket u maju 2023. godine Evropskoj komisiji i za isti se čeka odobrenje. Upoznao je da je Ministarstvo prilikom izrade IPARD III programa predvidjelo veći broj mjera koje će se finansirati. Tako se mjere ovog programa, pored primarne proizvodnje, prerade i diverzifikacije proizvodnje, odnose i na investicije u javnu ruralnu infrastrukturu čiji su korisnici lokalne samouprave, investicije u agro-ekološke mjere, stvaranje lokalnih akcionih grupa (LIDER pristup), kao i mjere za održivo gazdovanje šumama. Na kraju uvodnog izlaganja predstavio je planove Ministarstva za naredni period.

Nikola Tomašević, sekretar Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera istakao je da su u Ministarstvu zainteresovani da se projekti iz IPARD programa realizuju, ukazujući na značaj edukacije kako bi sredstva neophodna za razvoj ruralnog turizma bila povučena. Informisao je da najveći broj registrovanih seoskih domaćinstava ima opština Mojkovac.

Mišela Manojlović, generalna sekretarka Zajednice opština Crne Gore, istakla je važnost unaprjeđenja zakonskog okvira kako bi sva sredstva koja stoje na raspolaganju bila povučena i informisala o nedostatku finansijskih sredstava za izradu projektno-tehničke dokumentacije. Ukazala je i na značaj rješavanja problema vlasništva nad imovinom koja je u državnom vlasništvu.

Vanja Starovlah, pomoćnica generalne sekretarke Zajednice opština Crne Gore, dala je odgovore na pitanja koja su se odnosila na LIDER pristup i pravne nejasnoće koje su se odnosile na osnivanje, funkcionisanje i finansiranje LAG-ova.

Mr Svetlana Jovanović, rukovoditeljka izrade Prostornog plana Crne Gore, dala je osvrt na diskusiju i ukazala na važnost razvoja u ovim oblastima za pripremu Prostornog plana Crne Gore.

III U raspravi su učestvovali poslanici: dr Dejan Đurović, Vladislav Bojović, dr Aleksandra Despotović, Drita Ljolla, Branislav Nenezić, Damir Gutić, Oskar Huter i Jelena Božović.

Tokom rasprave postavljena su brojna pitanja i iskazani stavovi i mišljenja, koji se mogu rezimirati na sljedeći način:

- Neophodno je stvaranje administrativnih i institucionalnih pretpostavki na državnom nivou kako bi se mjere iz IPARD III programa realizovale;
- Ukazano je na važnost formiranja Kreditno-garantnog fonda koji bi olakšao pronalaženje početnog kapitala za sve zainteresovane aktere koji bi investirali u ruralni turizam;
- Istaknuta je važnost obezbjeđivanja adekvatnih prostornih kapaciteta za Agenciju za plaćanje;
- Neophodna je što skorija akreditacije mjera 4, 5 i 6 iz IPARD programa;
- Da li su sredstva za sprovođenje IPARD II programa, koja iznose ukupno 49,6 miliona eura bespovratnih sredstava, dostupna i sada crnogorskim poljoprivrednicima;

- Šta tačno znači podatak da je od početka implementacije Mjere 1, kroz četiri javna poziva, isplaćena bespovratna podrška za 345 projekata;
- Koliko je poljoprivrednika u Crnoj Gori iskoristilo IPARD program;
- Koliko je sredstava od opredijeljenih 52 miliona eura do danas iskorišćeno;
- Koliki je broj robnih poljoprivrednih proizvođača u Crnoj Gori;
- Na koji način se kroz IPARD program rješava problem ulaznog PDV-a;
- Koja je uloga savjetodavnih službi tokom realizacije IPARD programa;
- Kada će biti isplaćena sredstva za pilot mjeru za agro-ekološku mjeru (IPARD like) za livade i pašnjake za 2023. godinu;
- Pitanje koje se odnosi na Kuće poljoprivrede u Pljevljima i Andrijevići;
- Kakav je status fitosanitarne laboratorije;
- Koliko je IPARD III zaživio odnosno koliko su poljoprivredni proizvođači spremni za njegovu implementaciju;
- Zbog čega se stalo sa radom na izmjenama Zakona o poljoprivredi i ruralnom razvoju, naročito u dijelu formiranja Lokalnih akcionih grupa (LAG);
- Da li je vršena analiza tržišta;
- Iskazano je interesovanje i za rasprostranjenost aplikacija za IPARD II program i finansijska sredstva isplaćena po osnovu ovog programa po opštinama, zatim za broj aktivnih, ali i neaktivnih preduzeća koja su dobila sredstva kroz navedeni program;
- Koje su konkretne aktivnosti koje Ministarstvo preduzima po pitanju ribarskih luka;
- Što je učinjeno u cilju pronalaženja lokacije za smještaj životinjskog otpada;
- Koliko se hrane proizvede u Crnoj Gori;
- Koje bi mjere trebalo preduzeti u cilju pospješivanja domaće proizvodnje;
- Koji su planovi Ministarstva po pitanju Zakona o lovstvu;
- U kojem regionu Crne Gore ima najviše gazdinstava koji se bave i poljoprivredom i turizmom;
- Da li postoji podatak u kojem iznosu će finansijska sredstva biti vraćena fondovima Evropske unije;
- Kako prevazići probleme fiskalizacije na gazdinstvima koja se bave ruralnim turizmom;
- Ukazano je na ograničavajuće faktore za razvoj ruralnog turizma;
- Ukazano je na trend pada poljoprivredne i stočne proizvodnje u Crnoj Gori i načinima kako taj trend zaustaviti i potrebnim koracima u cilju poboljšanja stanja u ovom sektoru;
- Istaknut je značaj povezivanja poljoprivrede i turizma;
- Ukazano je na probleme do kojih dovodi nepostojanje neophodne prostorno-planske dokumentacije.

Odbor je sa 11 glasova „ZA” utvrdio ocjene i stavove i, shodno članu 73 stav 5 Poslovnika Skupštine Crne Gore, odlučio da dostavi: Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, na dalju realizaciju i Ministarstvu turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera, Zajednici opština Crne Gore, Svetlani Jovanović, rukovoditeljki tima za izradu Prostornog plana Crne Gore i Skupštini Crne Gore, na upoznavanje, sljedeće:

OCJENE I STAVOVE

1. Odbor ocjenjuje da je neophodno da Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, u saradnji sa rukovoditeljkom tima za izradu Prostornog plana Crne Gore, Nacrtom prostornog plana Crne Gore sagleda mogućnosti obezbjeđivanja prostorno-planskih pretpostavki za nesmetanu implementaciju IPARD programa;
2. Odbor je stava da je neophodno sagledati sve zakonske mogućnosti radi što skorijeg formiranja Kreditno-garantnog fonda koji bi olakšao pronalaženje početnog kapitala za sve zainteresovane aktere koji bi investirali u ruralni turizam;
3. Odbor ocjenjuje da je neophodno da Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede hitno obezbijedi adekvatne prostorne kapacitete za Agenciju za plaćanje, kako dodjeljivanje opredjeljenih sredstava, od strane Evropske komisije, ne bi bilo upitno;
4. Odbor je stava da je neophodna što skorija akreditacije mjera 4, 5 i 6 iz IPARD Programa;
5. Odbor je stava da savjetodavne službe Ministarstva treba da pružaju punu podršku poljoprivrednicima tokom realizacije IPARD programa;
6. Odbor ocjenjuje da je neophodno da se pitanje životinjskog otpada hitno riješi;
7. Odbor ocjenjuje da je neophodno da se što skorije izgrade ribarske luke;
8. Odbor ocjenjuje da je neophodno da se što skorije obezbijedi funkcionalna fitosanitarna laboratorija;
9. Odbor je stava da bi trebalo preduzeti neophodne mjere u cilju pospješivanja domaće proizvodnje;
10. Odbor je stava da je potrebno intenzivirati rad na neophodnim izmjenama i dopunama zakonskih rješenja koja omogućavaju bolju implementaciju IPARD programa i LIDER pristupa;
11. Odbor je stava da bi trebalo uraditi ekonomsku analizu opravdanosti poljoprivredne proizvodnje u Crnoj Gori i voditi statistiku robnih proizvođača, kao i uspješnosti plasmana na tržište proizvedene robe;
12. Odbor ocjenjuje da je neophodno da se kroz namjenski program obezbijedi trajno i zakonsko rješenje za slučaj stanovnika i poljoprivrednika Krajine.

Izlaganja sa sjednice sadržana su u zapisniku, čiji je sastavni dio i audio zapis.

Dostavljeno:

- Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede;
- Ministarstvu turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera;
- Zajednici opština Crne Gore;
- Svetlani Jovanović, rukovoditeljki tima za izradu Prostornog plana Crne Gore;
- Skupštini Crne Gore (na upoznavanje).